

WPLYW TELEWIZJI NA ROZWÓJ MOWY DZIECKA

Dziecko, rozpoczynające naukę w szkole, powinno posługiwać się poprawnym językiem pod względem gramatycznym i fonetycznym, posiadać umiejętności wypowiedzienia własnych sądów, opinii, wniosków w sposób jasny i zrozumiały dla otoczenia.

T. Tomaszewski charakteryzując mowę pisze, iż „rozwija się ona z działalności praktycznej i prowadzi do powstania czynności umysłowych. Ale sama utrzymuje się jako odrębna forma czynności i oddziałuje w dalszym ciągu na strukturę i przebieg czynności materialnych, z których powstała, jak i czynności umysłowych, które zrodziła. W ten sposób spełnia ona podstawową rolę w regulacji całokształtu ludzkich czynności, nadając im specyficznemu ludzki charakter.”

Rozwój mowy dziecka wiąże się z rozwojem jego życia psychicznego, sfery emocjonalnej i społecznej. Mowa pomaga w kształtowaniu takich czynności umysłowych jak: wnioskowanie, analiza, synteza, porównywanie, uwaga, wyobrażenie. Pozwala na zwerbalizowanie stanów, relacji między rzeczami, osobami, zjawiskami, które aktualnie nie są postrzegane.

Dziecko uczy się sztuki mówienia od pierwszych tygodni swojego życia - wydaje swoiste nieartykułowane dźwięki. Stopniowo opanowuje system języka ojczystego tj. zespół uporządkowanych reguł gramatycznych i fonetycznych. Jego podstawy powstają w wieku poniemowlęcym tzn. okresie wyrazu (drugi rok życia) i okresie zdania (trzeci rok życia).

Zasób słownika trzyletniego dziecka wynosi 1000 - 1500 słów. Słownik bierny jest znacznie bogatszy. Dziecko buduje proste zdania pojedyncze, są one zbudowane niegramatycznie i niepoprawnie pod względem artykulacji, choć dziecko ma już opanowane podstawy gramatyczne systemu języka. Dziecko tworząc wypowiedzenia złożone z kilku wyrazów, potrafi wyrażać w języku różnego rodzaju reakcje: czasowe, przestrzenne, przyczynowo - skutkowe.

Prawidłowe kierowanie rozwojem mowy dziecka ma istotne znaczenie zarówno dla dojrzałości szkolnej dziecka, jak i późniejszych jego osiągnięć. Przekazywanie innym własnych myśli, wytworzonych pomysłów rozwiązania jakiegoś problemu uzależnione jest

od sprawności językowej, którą dziecko nabywa przez naśladownictwo w kontaktach z dorosłymi.

Twórczy charakter wypowiedzi przejawia się w nowych opowiadaniach, dokonywaniu transformacji w znanych historiach i baśniach. Współczesne dziecko pasjonuje się takimi zabawami jak : oglądanie książek, obrazków, słuchanie bajek, czytanie, oglądanie filmów. Ta ostatnia zabawa pojawia się najczęściej w życiu współczesnego dziecka, w czym decydującą rolę odegrała telewizja.

Filmy animowane proponowane dzieciom w “Dobranockach” trafiają prawie do wszystkich dzieci i można powiedzieć, że tworzą one najbardziej powszechne spotkania dziecka i dorosłego w sztuce. Nie są one jednak różnorodne, a dzieciom w wieku przedszkolnym i okresie późnego dzieciństwa jest ona potrzebna do formułowania wypowiedzi na temat rzeczywistości. Każda propozycja budzi ciekawość, dostarcza nowych pomysłów, a przez to skłania dziecko do dalszych poszukiwań, wyzwala otwartość na nowe treści i sposoby mówienia o nich. Im więcej propozycji otrzyma, im bardziej będą one różnorodne tym bogatszy i ciekawszy będzie obraz świata zbudowany przez dziecko.

Filmy wzbogacone o dialog bohaterów, wpływają na zwiększenie realności scen oglądanych przez dzieci i wzmacniają ich przeżywanie. Dzieci mogą i powinny oglądać niektóre programy telewizyjne, ale pod kilkoma warunkami: dobór programów telewizyjnych musi być kontrolowany (repertuar, pora oglądania, czas oglądania itp.), obejrzone programy powinny być wykorzystane w pracy wychowawczej i dydaktycznej z dzieckiem w przedszkolu (szkole) i w domu, oglądanie telewizji przez dzieci musi odbywać się przy zachowaniu zasad higieny i uwzględnieniu właściwości psychiki dzieci.

Właściwe korzystanie z programów telewizyjnych przez dziecko wpływa na rozwój wszystkich sfer jego osobowości m. in. rozwija i wzbogaca jego czynny i bierny słownik oraz pomaga w wiązaniu zdarzeń i faktów w logiczną całość.

Z dzieckiem należy rozmawiać na temat oglądanych filmów. W czasie rozmowy przedłuża się kontakt z odbieranym programem. Służy ona nabyciu umiejętności dyskusowania, zabierania głosu, uzasadniania swoich sądów. Pomaga w zdobyciu umiejętności poprawnego, jasnego wypowiadania się. Należy zachęcać dzieci do swobodnego mówienia na temat obejrzanego programu, aby kształcić żywy stosunek do otoczenia, do przyrody, uwrażliwiać na rzeczy piękne i dobre.

Trzeba również stwierdzić, że we współczesnym świecie istnieje niebezpieczeństwo niewłaściwego korzystania z programów telewizyjnych. Najczęściej ma to miejsce wtedy, gdy rodzice nie interesują się co oglądają ich dzieci.

Telewizja zajmuje w życiu dziecka wiele miejsca. Wielogodzinne przesiadywanie przed telewizorem jest dla dzieci treningiem przygotowującym do mało aktywnego spędzania wolnego czasu. Zachowania dziecka stają się powierzchowne i schematyczne. Często są dosłownym odtworzeniem treści obrazkowych i skojarzeń, które ugrzęzły w pamięci. Naturalną konsekwencją takiego wpływu będą również zmiany w zakresie sposobu myślenia i mówienia. Myślenie przebiega przez skojarzenia szybkie i gotowe. Wypowiedzi są stereotypowe. Stawiane przez dzieci pytania są powierzchowne, a odpowiedzi zbytnio je nie interesują, ponieważ przedmiotami interesują się niezbyt głęboko.

U dzieci spędzających dużo niekontrolowanego czasu przed telewizorem mogą wystąpić zaburzenia komunikacji, gdyż dialog z ekranem jest zawsze jednostronny.

